

Tjek på trivlsen

DET NATIONALE
FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ

IGLO

Ëtrivsel på flere niveauer:
En fælles udfordring og et fælles ansvar

DET NATIONALE
FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ

IGLO-modellen er udviklet af Michael Martini Jørgensen, i samarbejde med Michael Munch-Hansen og Karina M. Nielsen. #teamledelse med det rette twist-NFA, 2008

Hvad spejles bagom X_{ik} eller fortællinger?

- Individuel udviklingshistorie
- Forventninger og ønsker
- Kendskab til ydre forhold
- Vurderinger
- Meget andet
- Situationer og andre persons påvirkninger og vurderinger
- Simple fejl

DET NATIONALE
FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ

Spredning i population Skåne (n=8.300)

- ~ Krav - Job demands, mean=2.79 (SD 0.48)
- ~ Kontrol - Decision latitude, mean=3.08 (SD 0.54)
- ~ Støtte - Job support, mean=2.59 (SD 0.44)

DET NATIONALE
FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ

Krav Ë Job demands

Krav	Mean	Std Deviation	Minimum	Maximum
Skåne N=8300	2.79	.48		
Gummifabrik	2.48	.40	1.56	3.67
Metal industri	2.54	.36	1.56	3.33
Folkeskole	2.78	.48	1.78	3.67

DET NATIONALE
FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ

Kontrol Ë Decision latitude

Kontrol	Mean	Std Deviation	Minimum	Maximum
Skåne N=8300	3.08	.54		
Gummifabrik	2.50	.45	1.42	3.83
Metal industri	2.28	.55	1.00	3.67
Folkeskole	3.08	.48	1.00	4.00

DET NATIONALE
FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ

Støtte Æ Job support

Støtte	Mean	Std Deviation	Minimum	Maximum
Skåne N=8300	2.54	.44		
Gummifabrik	1.63	.48	.25	3.00
Metal industri	1.77	.39	.50	2.75
Folkeskole	2.59	.44	1.38	3.75

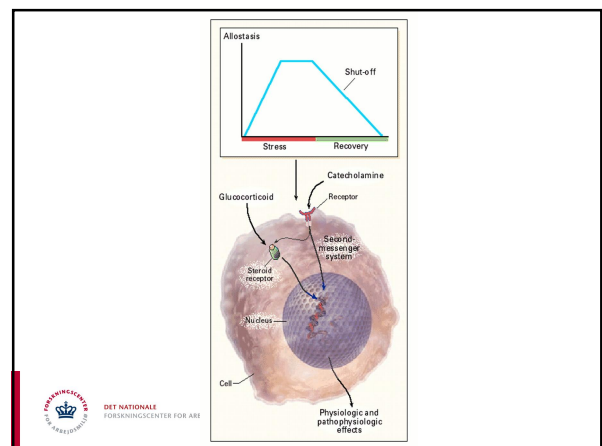
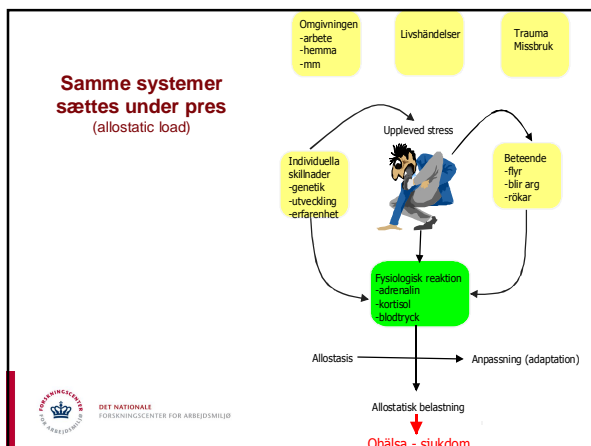
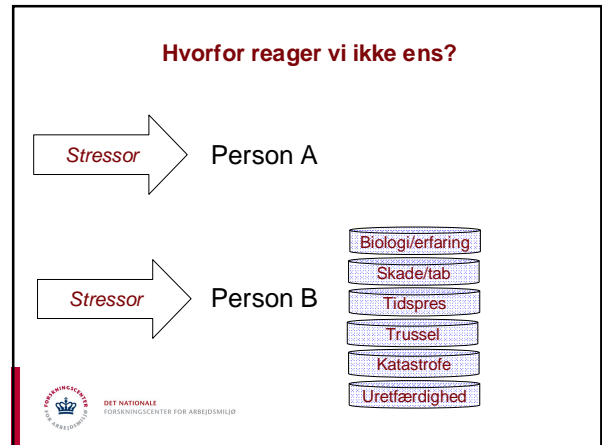
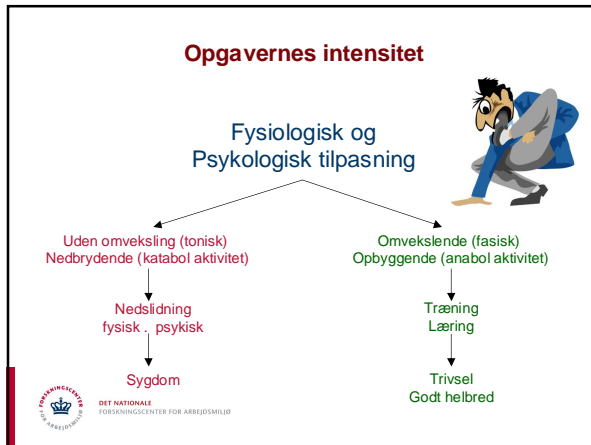
DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ

Fortolkningen afgør reaktionen

- Trussel
  - vrede, rædsel, ulyst, uro
- Udfordring
  - engagement, interesse, aktivitet
- Neutral, ubetydelig
  - lav reaktion, fornægtelse?

DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ

Strategiske forskningsspørgsmål

Jakob Bjørner, Åse Marie Hansen, Ole Steen
Mortensen, Reiner Rugulies, Håkan Wallin
og Peter Hasle

Samfundsmæssige forandringer af stor hastighed

- “ Globaliseringen medfører forandringer af hidtil uset hastighed:
  - . Fx af markeder, teknologi, behov, jobs, organisationsformer og ikke mindst viden
- “ Nye krav til forskningen:
  - . At bygge på eksisterende viden samtidig med en kritisk refleksion
  - . Behov for ny viden om forandringerne og om muligheder for at påvirke dem

Arbejdsmiljøbegrebet under udvikling

- “ Arbejdsmiljøet opstår i et kompliceret samspil mellem arbejdet, organisationen, gruppen og individet
- “ De enkelte videnskabelige discipliner kan ikke alene forklare dette samspil
  - . Smerter i bevægeapparatet kan ikke alene forklares af biomekanik
  - . Det psykiske arbejdsmiljø involverer teorier på makro-, gruppe- og individniveau og her både psykiske og fysiologiske processer
  - . Forebyggelse kræver både specifik viden om risici og om organisationers funktion

Overordnet forskningsspørgsmål

- “ Hvordan kan man skabe sikre og sunde arbejdspladser hvor mennesker trives og som er økonomisk og socialt bæredygtige?

Hovedindsigtsveje:

- . Empiri
- . Indsats
- . Teori
- . Overvågning

Det særlige NFA potentiale

- “ Faglige specialer giver dyb viden, men begrænset helhedsforståelse
- “ NFA har unikke muligheder fordi der er samlet mange specialer under samme tag
- “ Udnyttes allerede i dag
- “ Men betydeligt potentiale for udvikling af tværgående viden:
  - . Mere fokus på teori (begreber, modeller og virkningsmekanismer)
  - . Tværgående analyser af resultater fra forskellige projekter og fagområder

Ledelse, organisation og arbejdsulykker

- “ Behov for nyt paradigme som kan beskrive det komplekse samspil mellem individ, arbejde og organisation
- “ Der skal bl.a. tages højde for:
  - . Det konstante forandringspres
  - . Individualisering med arbejdet som identitetsskaber
- “ Et paradigme som både kan bidrage til at forstå sammenhængen mellem arbejde, sundhed og trivsel og som kan åbne muligheder for at skabe forbedringer

En mulig tilgang til et nyt paradigme

- “ Enhver organisation og ethvert job har en kerneopgave
- “ Løsning af kerneopgaven
  - . Skaber det output som udgør eksistensberettigelsen
  - . Giver mening i arbejdet som er en central parameter for psykisk helbred og trivsel
- “ Den sociale kapital angiver organisationens evne til at samarbejde om løsning af kerneopgaven

Forskningsspørgsmål ulykker og sikkerhed

- “ Hvordan er det muligt at håndtere konflikter mellem sikkerhed og produktionsmæssige krav
- “ Hvordan kan evnen til at skabe sikkerhed i arbejdet øges - særligt med hensyn til de hastige forandringer og den øgede individualisering?
- “ Hvordan integreres ulykkesforebyggelse i virksomhedens normale aktiviteter?
- “ Hvordan kan man nå flest muligt med effektive virkemidler til ulykkesforebyggelse?

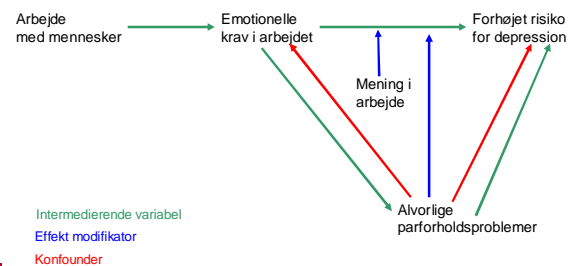
En socio-psyko-fysiologisk forståelsesramme

Sundhed og sygdom er resultater af et komplekst samspil mellem:

- “ Makro-sociologiske faktorer (fx organisering af samfundet)
- “ Mikro-sociologiske og socialpsykologiske faktorer (fx den enkelte persons konkrete arbejdsmiljø)
- “ Psykiske forhold og processer (fx kognitive og emotionelle reaktioner)
- “ Psyko-fysiologiske forhold og processer (fx fysiologiske reaktioner på bestemte eksponeringer)

Eksempel

Forskningsspørgsmål for epidemiologisk forskning i psykosocialt arbejdsmiljø

- “ Hvilke psykiske arbejdsmiljøfaktorer påvirker helbredet (fx depression, angst, hjertekarsygdom, muskelskeletbesvær)?
- “ Hvilke psykiske arbejdsmiljøfaktorer påvirker fysisk og psykisk funktion sent i livet?
- “ Hvordan ser effekten af arbejdsmiljøfaktorer ud, når man tager et livsforløbs perspektiv (dvs. undersøger hele erhvervskarrieren)?
- “ Hvordan fungerer samspillet mellem psykiske arbejdsmiljøfaktorer og ikke-arbejdsrelaterede faktorer?
- “ Hvordan kan man teoretisk og empirisk adskille
  - . konfoundere
  - . effekt modifikatorer
  - . intermedierende variable

Forskningsspørgsmål for psykofysiologisk forskning Mekanismer!

- “ Hvordan påvirker arbejdsmiljøet de fysiologiske processer (hormoner, blodtryk, betændelsesprocesser, hjernestrukturer)?
- “ Hvordan påvirker kognition og følelser de fysiologiske processer?
- “ Hvordan påvirker disse fysiologiske processer risikoen for sygdomme og helbredsproblemer?
- “ Metode: eksperimentelle og feltstudier (dvs. på arbejdsplads)

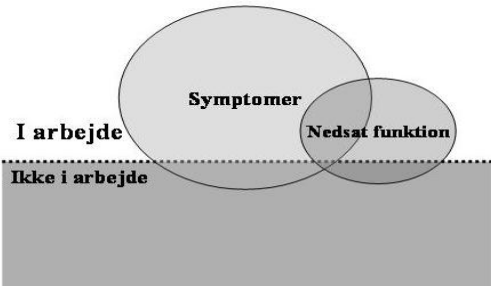

Forskningsspørgsmål for psykosocial interventionsforskning

- Med hvilke metoder kan man bedst analysere interventionsstudier, som har et mindre optimalt videnskabeligt design (dvs. ikke et randomiseret og kontrolleret studie)
- Hvordan kan man bedst kombinere effekt og procesevaluering af interventionsstudier?

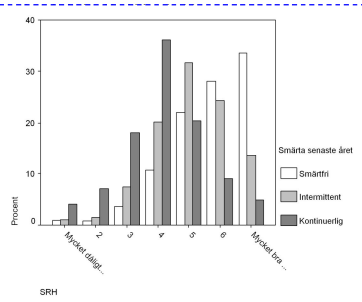

Arbejdsevne

Selvurderet helbred (SRH)

Fordeling (%) af SRH i relation til smertekategori.
N=5,257 i alderen 40-65 år

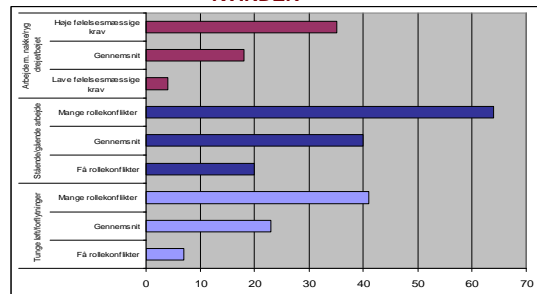

15% risiko/trin

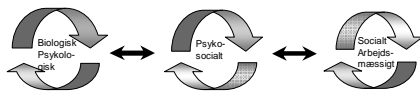
Reference: Steen-Andersen J. The experience of pain. Pain, 1998;80: 231-35.

Fysiske og psykosociale faktorer KVINDER

Lund, Labriola, Christensen, Büttmann & Villadsen. BMJ 2006

Bio-psyko-socialt samspil

Waddell & Burton 2004

Evidens for grunde til sygefravær og førtidspensionering

- Høj indflydelse på arbejde, lavt sygefravær.
- Mulighed for kompensation, højt fravær.
- Lav socioøkonomisk status, øget risiko for FØP.
- Skilsmisse, øget fravær.
- Tungt fysisk arbejde, øget fravær.
- Høj arbejdsløshed - lavt sygefravær og vice-versa.

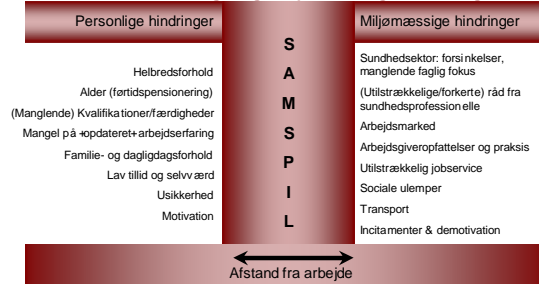

Evidens 2

- “ Bevægeapparat og psykiatri højt fravær.
- “ Hjertesygge kommer tilbage i arbejde.
- “ Kvinder højere fravær.
- “ Lægeerklæringer af dårlig kvalitet medfører øget fravær.
- “ Læger finder bedømmelsen af arbejdsevne vanskelig.

Personlige og miljømæssige hindringer

Howard 2003

Ansvar for invaliditet og rehabilitering

Perspektiv	Model	Ansvar		
		Behandler	Patient	Arbejdsgiver
Fagprofessionel	Biomedicinsk	Primært ansvarlig for behandling af sygdomme og lindring af symptomer	Passiv modtager af indgreb, bærer af konsekvenser	Passiv modtager af resultat (skent andel i økonomiske konsekvenser)
Sygdom Handicap rettigheder	Social	Efter afsluttet behandling tilbydes rehabiliterings tilbud	Servicebrugere (personlige/psykosociale faktorer under spilles) Passiv offer	Primært ansvarlig for at tilpasse og realisere
Individuel Samfunds- mæssig	Bio-psykosocial	Yde symptomatisk behandling og støtte genopbygning af funktioner og medvirken	Anvender tilbud og tager del i ansvar for sin rehabilitering	Tager ansvar for TTA

----- Kommunikation og samarbejde -----

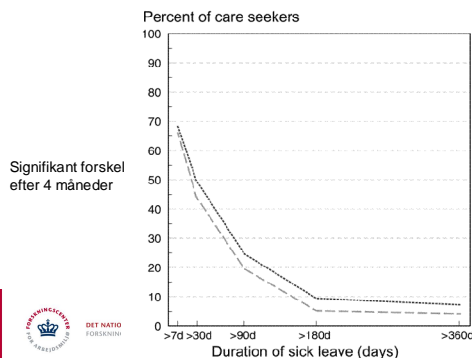

Bio-psyko-sociale interventioner for TTA

Mål for invaliditet	Hindringer for (tilbage til) arbejde	Interventioner	Samspil Kommunikation
Biologiske	Helbredsforhold (sundhedssektoren) Kapacitet og aktivitetsniveau ✓ jobkrav	Effektivt og tilgængeligt sundhedsvæsen Stigende aktivitetsniveau genopretter funktionsevne Tilpasset arbejde	S S S Alle ændrer sig med
Psykologiske	Personlige og psykologiske faktorer Psykosociale aspekter i arbejdet	Ændrede opfattelser holdninger & ansættelser Ændret adfærd	
Socialt	Organisatoriske & systemmæssige hindringer Holdninger til sundhed og sygdom	Involvering af arbejdsgiver er afgørende Social støtte Organisatoriske politikker, processer og holdninger	

Forløb med og uden ekstra indsats

Hvidbog - Generelle anbefalinger

- “ At der sikres arbejdspladser, hvor de ansatte oplever tilfredshed med arbejdspladens indretning, snarere end specifikke ergonomiske indsatser
- “ At patienter med muskel- og skelet besvær holder sig fysisk i gang, og arbejdet i mange tilfælde anses for terapeutisk
- “ At arbejdspladsen tilpasses med henblik på at mennesker med muskel- og skelet besvær kan arbejde i størst muligt omfang, også selvom det ikke kan lade sig gøre med 100 % effektivitet

**Tjek på psykisk (og fysisk) velbefindende
(WHO: Mental health)**

 DET NATIONALE
FORSKNINGSCENTER FOR ARBEJDSMILJØ